

1862-02-17

SENDER

Titus Schouw

RECIPIENT

Georgia Skovgaard

FACTS

Document type:
Letter

Mentioned people:
Titus Schouw
Georgia Skovgaard

Archive:
Mappe 5 nr. 45

TRANSCRIPTION

Mappe 5

Brev nr. 45

[?Bathfelders Hotel] d 17. Februar 1862

Den 13de om Aftenen ankom vi hertil efter 6 Ugers lang og Kjedelig Seilas, Du kan tro 40 Dage paa Søen er ikke saa overdreven morsom, naar man aldeles intet har at foretage sig og ikke har andet end engelske Bøger som man ikke kan forstaa. Men Tiden gaar dog tilsidst; og jeg troer nok jeg kan sige med Chr: Vinter "Har man først Reisen overstaaet fortryder man aldrig Løbet". Der er rigtignok ikke meget at skrive om en saadan Søreise men endnu har jeg intet bedre at opvarte med; desuden har jeg nu døiet Reisen i 40 Dage kan Du sagtens døie den i 40 Minutter eller

●2●

hvor længe Du behøver for at læse mit Brev. D. 5 d Januar altsaa forlod jeg Southampton og kom næste Dag til Plymouth, hvor vi skulde vente paa Posten. Det var et smukt Veir og Omgivelserne vare meget smukke. Jeg var ikke i Land, men saa fra Skibet først klippefuldt Land, rundt om [?os] tæt bebygget med Fæstningsværker og store Bygninger. Næste Dag kom de sidste Pasagere om bord og efter dem Posten; nu gik vi [endnu] med Lods ombord til noget udenfor Fyret, hvor han forlod Skibet i en lille Baad som vippede paa de oprørte Bølger, og gav mig en lille Ide om hvordan jeg selv snart skulde tumles. Man kommer jo ud paa saadan en

●3●

Reise med mange naive Forestillinger saaledes blev jeg meget forbauset ved at see Posten komme ombord; jeg havde i det høieste tænkt mig en stor Kasse fuld af Breve; nei 139 store Sække fulde, ja struttende af Breve. Jeg vil ikke nægte at jeg blev forunderet. De første Par Dage af Reisen ved jeg ikke meget om, Skibet knagede, krængede og tumledes paa Bølgerne saa det var en Lyst, og jeg laa i min Cahyt, der var saa lille at jeg matte gaa udenfor når jeg vilde vende mig, eller dog næsten saa lille, og var ret tilgavns Søsyg. Opvarteren om bord, hvem jeg taledede med ved hjælp af Tegn og Geberder; lovede mig stedse godt Veir til næste Dag, men næste Dag kom og Stormen blev værre end nogensinde. Endelig en skøn Dag befandt jeg mig

●4●

ret vel og dygtig sulten; jeg stod op; uden just at gjøre stort Toilette, det

var allerede godt at kunde staa paa Benene, saadan slingrede Skibet; og fra den Dag af var jeg ikke mere søsyg. Dagene gik kun langsomt for mig; Skibet var lille og overfyldt med Pasagere; baade Tobenede og Firbenede; baade med Fjer, Haar og Uld paa. Lige over min Køie var et Hønsehus hvis Beboere galede hver Morgen i de første Dage saa det var en Lyst. Men de fik snart andet at tænke paa, om Formiddagen saa man dem vaade og kolde liggende døde i Buret, og om Midagen stode de stegte paa Bordet. Midagen var for Resten en af de vigtigste Begivenheder om Dagen. Har Du Lyst til at være med engang saa kom; men tag Dine

●5●

sletteste Klæder paa det raader jeg Dig. Thi Du kommer næppe fra Bordet uden at faa Pletter paa dem. Et langt smalt Bord staaer midtskibs gjennem hele Kahytten, med Bænke paa Siderne, det er vel besat, ja snarere overfyldt med Fade, alle med store Laag over; alt er nemlig sat paa Bordet paa eengang. Først kommer Suppen, ja Du faaer ikke meget på Din Tallerken; men det er saamen nok; Du maa være glad om det lykkes Dig at faa den ned uden at spilde, desuden er den ingenlunde god, vi vexle mellem to Arter af Suppe, den ene en mærkværdig, fedted, smagløs Væske, den anden derimod er kraftig nok, den er en komplet Extract af Peber. Har Du nu faaet Suppen ned, enten i Skjødets eller i Munden alt efter Omstændighederne, tages Laagene af Fadene og en Overflødighed af Kjødmad komme

●6●

tilsyne, der er Fleskesteg, Bedesteg, stegt Gaas og Høns , Kari, Ris , Bønner, Kartoffler, og nogle ganske mærkværdige Retter, der see ud som stuede Fuglehjerter

eller stegte Lammehjerter med en Krands af Kartoffelmos, hvad disse Retter for Øvrigt vare [erfarede] [overstreget: havde] jeg aldrig med Sikkerhed, thi jeg havde ikke mod til at prøve dem. Stegene vare i Reglen gode, dem holdt jeg mig til, og til Kartofflerne som serveredes med Skal paa, hvilket var ret behageligt paa et Sted hvor Renlighed, just ikke var nogen fremherskende Dyd. Opvarternes Behændighed er beundringsværdig med Hænderne fulde af Kurve, fulde Talerkner, o.s.v. krydse de mellem hverandre, paa en saa snæver Plads saa jeg lige netop kan pasere uden at støde

●7●

mod Væggen eller Bænkene, og selv i stærk Søgang spillede de sjældent

noget. Men en skrækkelig Alarm er der under hele Maaltidet, En raaber paa dette, en anden paa hint, og hvert Øieblik kommer Opvarteren med en Talerken for at faa noget af den Ret, der staar foran Een, er man saa heldig at sidde foran en yndet Ret kan man have nok at gjøre med at lægge for hele Tiden. Pludselig under denne Larm, som selv overdøver Bølgernes og Stormens Susen, gynger Skibet endnu meer end ellers, der kommer et stærkt Stød og Pladsk, det er ikke andet en en Sø som gaaer over Dæket, den kom ikke mig ved, men hvad der vedkom mig, var hele det store stykke Oxekjød, som dandsede ned i mit Skjød; mine Naboerske fik Senepen.

●8●

Der hengaaer sjeldent en Dag uden at eet eller andet kommer paa mine Klæder; min Nabo paa høire Haand er en Dame med en lille Dreng, en Dag er han maaske lidt søsyg, nu det er sundt han har vist godt af det; men min Frakke har ikke godt af det. Kunde jeg blot sæt Datum ved enhver Plet jeg fik paa mig kunde mine Klæder afgive en udmærket Dagbog.

Af havets Mærkværdigheder saa jeg ikke ret mange; Havet var naturligvis saa blaat, som vel var muligt, da vi først kom ned under Troperne, jeg har en Mistanke om at man vilde blive ganske blaa dersom man badede [sig] i det. En uhyre Mængde Flyvefisk saa jeg daglig, det seer nydeligt ud at see dem snart enkelt

●9●

snart i Flokke paa 50 til 100 Stk flyve hen over Vandfladen, det ligner mest Stene, som man slaar smut med; de kan dog ofte komme høit til Veirs og det hændtes flere Gange at de forfeilede deres Cours og kom om bord til os. Det er nydelige smaa Fisk som spille i alle mulige stærke blaa og røde Farver; og har de fineste gjennemsigtige Brystfinner næsten lige saa lange som selve Fisken. Hyppigt mødte vi ogsaa store Flokke af Delfiner; det er morsomt at see den pilsnart skjære gennem Vandet, og hvert Øieblik gjøre smaa buede Spring op over Vandet; saa standser en et Øieblik, staaer i Vandskorpen og betænker sig, gjør en lille Vending og farer saa igen afsted med en Fart som spotter Dampskibets, og vi gaa dog [med]en ikke

●10●

ringe Hurtighed. De smaa mørke Stormsvaler følge næsten Skibet altid, de flyve udmærket men næsten altid meget lavt, syd for St. Helena kommer Albatrosserne, en lille Tid endnu og vi see de saakaldte Caphøns

og endelig en smuk, solklar Dag omtrent Kl 2 faa vi land i Sigte, det vil sige dem som havde gode Øine kunne see et svagt Omrids af et Bjerg, det er for Resten et behageligt Syn efter en lang Seilads at see Land for første Gang, thi vel saa vi noget mørkt i det Fjerne [overstreget: fra] engang, som Captainen sagde var Madeira, men der var ikke anden Glæde ved det end at man nu har Ret til at sige man har seet den. Efter Midagsbordet saa vi tydeligt Tafel Bjerget og noget senere seilede vi ind i Bugten i det klareste

●11●

Maaneskin man kan tænke sig, og ankrede omtrent Kl 12 paa Reden. Det var for sent til at gaa i Land men den næste Morgen forlod jeg Skibet. Landet her behager mig meget ikke nær saa varmt som jeg havde ventet, men en behagelig varm Temperatur, kun Syøst er her meget ubehagelig, thi da staaer alt i eet [?Støv], i det Mindste i Byen. Her er en langt rigere og smukkere Vegetation end jeg havde ventet, og en Rigdom af Blomster, som man nu desto værre kun finder Ruinerne af, men som i den rette Aarstid skal lede længe om sin Mage. Pinier er her en stor Mængde af og de naa en ret anselig Høide. Desforuden en utrolig

●12●

Mængde Træer som jeg naturligvis ikke kjender. Her er tætte [?skove] af Mimoser, Pinier, Gumtræer og i Bunden en stor [?] af en høi smuk Busk, som paa Frugt og alt ligner Rododendron en heel Deel. Sandet stikker naturligvis frem mange Steder, men disse blendende hvide Banker tage sig i det Mindste i det Fjerne godt ud imellem det Grønne. Det er netop Vinhøsten i denne Tid og vi faa hver Dag deilige Druer, de voxe her ikke som i Europa op af Stokke men frit og ligne i Afstand Stikkelsbærbuske. Bjergene som man overalt seer i Baggrunden ere naturligvis nøgne og bare, men af ret eiendommelige og snurrige Former

●13●

Vi bo ikke i selve Staden men 10 (engelske) Mil syd for den i et landligt Hotel bekjendt for sin Sundhed; omtrent 2 Mil vest for os ligger Constantia og bag den Bjergene og dernæst Havet. Der er udmærkede Heste og vi har allerede faaet os et Par og gallopere den hele kjølige Eftermiddag omkring i Egnen. En hel Maaned vil hengaa inden vi blive ferdige med vor Udrustning men da gaaer det nord paa til Kafferne hvor der skal være udmærket med Jagt, men desto værre kun paa Elefanter, her er allerede saa cultiveret at vi den første Maaned intet Vildt vil finde. Her er en Jernbane, Telegrapher, Damp-

●14●

skibe o.s.v. men ogsaa meget eiendommeligt saaledes saa jeg en Aften i en lille Hytte en malerisk, gudelig Fest som var meget interessant de sang slog paa Tambourin og stak dem selv med Dolke o.s.v. men meer derom naar vi sees.

Morgen og Aften er den bedste Tid, det er da en behagelig, kjølig, mild Temperatur og Naturen er da smukkeste. Bjergene staa saa tydelige i den klare Luft, og alt er friskt og smukt. Det er mærkeligt hvor hele Vegetationen seer frisk ud i dette tøre Klima hvor det knap regner 14 Dage hele Aaret rundt, man skulde ikke tro det var muligt

●15●

at Planter kunde trives med saa lidt Vand, men Naturen veed prægtigt at indrette sig derefter. Og her i Egnen i det mindste er ikke mer sveden af Solen end hjemme om Someren; maaske knap saa meget.

Inden jeg slutter Brevet vil jeg dog give Dig en lille Ide om vor tilkommende Reise. Efter endt Expedition her i det Indre, paa hvilken vi komme til en indfødt Konge, tage vi til Port Natal, derfra til Madagaskar, saa Java, Australien, Ny Seeland, Sydhavsøerne, St. Fransisko, derfra gennem Mexico, Guatemala og Sydamerika til Rio Janeiro og derfra hjem; en smuk Tour ikke sandt? Den kan naturligvis

●16●

let blive forandret, da der er mange Omstændigheder som maaske vil træde hindrende op, men er den mulig da bliver den udført. Du vil altsaa naar jeg igjen kommer hjem faa en Broder som har været Jorden rundt, det er ikke saa ringe. 2 a 3 Aar vil naturligvis medgaa inden jeg kommer hjem, men desto meer velkommen haaber jeg at blive. Breve vedbliver Du at sende til Mr. Meyer Jewry Street 34. Aldgate London (for en Sikkerhed opgiver jeg dig atter Adressen her) han vil besørge dem. Nu Farvel kjære G! jeg haaber Du og Dine ere raske; min Hilsen til Alle.

Din hengivne Broder

T.S.

ret vel og dygtig sølter; jeg stod op,
inden just at gøre stor Toilette, det
var allerede godt at kunne stå paa
Benene, uden brugende Støt; og
fra den Dag af var jeg ikke mere syg.
Jeg var gik kun længere for
mig; Støt var borte og overfyldt
med Paragere; både Tænder og Tænder
med; med Tær, Hænder og Algen.
Lige over min Hov var et Hovedstue
deri Dobbel galede hvor Morgen
i de første Dage saa det var en Lyst,
men de fik snart andet at tænke
paa, om Torsdagen saa man den
være og lille byggede dør i Buret,
og om Tirsdagen etke de stegte paa
Bordet. Tirsdagen var for Resten
en af de rigtigste Begivenheder om
Dagen. Her så Lyt til at være
med engang saa kom; men tag den

BRUGAARD
R. 992
MUSEET
SKOVGAARD-MUSEET
Mappe 5 Nr. 45
Det er en af de mest interessante
forhold efter 600000 lang og høj, det
være. Du kan tro sådanne paa.
Værn er ikke paa overgangen
som, naar man alder i det for
at foretage sig og ikke for andet
med engleke Døjer som man ikke
kan forstaa. Men Tiden gaaer
dog til sidst, og jeg troer, nok jeg kan
lige med den Vinter. Her man prøv
Nissen overhalet, betydes man alder
det. "Her er rigtigst ikke noget
at skrive om en saadan Reise
men endnu for jeg intet bedre
opvarte med, skænder for jeg som
døjet Nissen i 40 Dage kan du
sag tus dør den i 40 Minutter eller

for lange Da lyfter jo at
have mit Bros. I 5. Januar alfs
forlod jeg Louthampton og kom snart
dag til Plymouth, hvor et skib, som
paa Posten. Det var et smukt Vær
og Omgivelserne var meget smukke.
Jeg var ikke i Land, men saa fra
Skibet først et meget stort Land med
en del, det bebygget med Taalrige
værker og store Bygninger. Næste
dag kom de sidste Passagerer om bord
og efter dem Posten, som gik ^{endnu} videre
Lands om bord til noget videre for Tysk,
for som forlod Skibet i en lille
Båd som vippede paa de grovte
Bølger, og gav mig en lille Skerm
fordi jeg selv snart skulde tænke.
Man kommer jo ind paa land og

Reise med mange naive Fortællinger
Saaledes blev jeg meget forundret ved at
see Posten komme om bord. Jeg havde
i det største tænkt mig en stor Flue
fuld af Hove; men 139 store Pakke
fulde, ja strømmende af Brevet. Jeg
ikke nægte at jeg blev forundret.
De første Par Dage af Reisen var jeg
ikke meget om, Skibet brugede, bræn
geder og tændte paa Røgen saa
det var en Lyst, og jeg var i min
Tid, som var saa lille at jeg maatte
gaa indenfor naar jeg vilde vende mig,
eller dog næsten saa lille, og var det
Tyskvis sig. Opværelsen om bord, som
jeg taler med ved hjælp af Tegn og Gibe.
Der, kunde mig blive godt selv til
næste dag, men maatte dog blive og
Når man blev over en uge om
Endelig en skøn dag forlængte jeg mig

Der kongelige gjældent en Dag siden at
et eller andet kommer paa mine
Blader; min Frakke paa det er blaa
er en Dame med en lille Dug, en
Dag er han maaske lidt sving, men det
er sikkert han har vist godt af det;
men min Frakke har ikke godt af
det. Jæder jeg blot det. Det er ved en
hvor det jeg fik paa mig, kunde min
Blader afgive en udmærket Daglig.

Uj Hards Markværdighed der saa jeg ikke
et mangel; jantet var naturligt
saa blaa, som det var min Lyst, da vi
først kom med minde Frøerne, jeg
har en Mistanke om at man
ville blive ganske blaa der, som man
bader i det. En uhyre Mængde
i Lysfiske saa jeg daglig, det var
nysgjerrigt ind at se dem i snart enkelte

ROSENKR
1892
MAY 11

Største Blader paa det meder jeg, og
der kommer sapper paa
Bordet inden at paa Platten paa den.

Et langt smalt Bord staa midt i
rymme hele Frugtstuen, med Stenke
paa Tidene, det er vel fint, ja, vi
være overfyldt med Føde, alle med
sten dag over, alt er smukt, sat paa
Bordet paa sengen. Frøt kommer
sapper, ja, da paa ikke meget paa
den Tidene; men det er sammen
nok, da man være glad om det lykkes
sig at paa den med inden at spille,
Når den er den ingeniørende god, vi
snellem te hiler af Suppe, den er
en markværdig, faldet, smag for Platten
den anden kendskab er kraftig, ikke den
er en komplet Extract af Føde. Ja
da man faar Supper med, enten i
det eller i Maanden alt efter Maastandig
heiderne, tyges Angene af Fodene, og
en Overfyldt hed af Fjerd med kommer

tilgænge, hvor Fløkket, Børstet, Steg
gaas og Høns, Kavi, Ris, Bønner,
Lentiler, og nogle ganske smukke
Retter, der var ind i en stævet Fyld,
gjort eller stegt i Saucen, gik med
en Smule af Thestøffet, hvad der
Pletter for Pørgt var ^{oppe} havde jeg aldrig
med Nylig, thi jeg havde ikke Tid
til at prøve dem. Høns var i Fald
gode, den holdt jeg mig til, og til
Thestøffet som serveres med The
paa, hvilket var ret behageligt paa
et Sted hvor Røghed, ja et ikke var
nogen formidende Lyd. Gjæstene
Behandling og beundring med
Jænderne fulde af The, fulde Taler,
ser, o. s. v. kjede de mellem hinanden,
paa en saa smuk Plads saa jeg, lig
netop kan passe den ind at stik

med Nøggen eller Bankene, og selv i
større Længde spillede de i det endeligt.
Men en skælskkelig Alarm er der under
helt Maaltidet, en sæder paa dette, en
anden paa bunt, og hvert Individ kom
med Gjæstene med en Taler for at
paa noget af den Ret, der staa foran
dem, er man saa heldig at sidde foran
en god Ret kan man have lidt at
gjøre med at lægge for hele Tiden.
Fladstik, under denne Lære som selv
overdrev Røgheden og Hønsens Tænder,
gjænger Nettet med en smuk end eller,
der kommer et stærkt Stød og Plads,
det er ikke andet en en to som gaar
over Dødet, den kom ikke mig ved, men
hvad der vedkom mig, var hele det
store Lykke Overtid som daude ved
i mit Øjeblik, min Natur ikke kan

Mangde Træer som jeg naturligvis
ikke kjender. Der er borte Træstover
af Minicoides, Kauri, Gimbæ, og
i Bunden en stor Mængde af en høj
smukt Birk, som paa Trængt og alt
kjendes Rododendron en hel Sted.
Landet stikker naturligvis frem
mange Steder; men disse blødske
hvile Bunkes Løge sig i det Mindste
i det Jern og godt ind imellem det
Grønne. Det er sat op Vinhøsten
i denne Tid og vi paa hver Dag
delige Drues; de være her skete som
i Europa og af Fløkke men frit
og ligge i Afstand Nibbeløst bær.
Bjergene som man overalt sees i
Baggrunden de naturligvis søgne
og bare, men af ret esendommelige
og sædrlige Fæmles.

12. 922
KJØBET
smert i Fløkke paa 30 til 100 Styk
Nye her over Mandfladen, de
kjendes mest her, som man stier
smukt med; de blev dog ofte komne
høit til Vind og det kaldes flere
Gange at de forfælede deres Dues og
kun om bord til os. Det er nydelige, man
Fiske som spille i alle mulige stærke
blaa og røde Farver, og har de stærke
gjemmesiglige Bryet paa næsten
lige saa lange som selve Fiskene.
Hjælpigt midt vi og saa store
Fløkke af Delfiner; det er mærkeligt
at de kun paa enart skjære gennem
Vandet og høit frettik gjør smaa
bunde Spring op over Vandet; saa staa
en et frettik, staa i Landets og
betænke sig, gjør en lille Vandring, og
fæjer saa igen afsted med en Fart som
spøtter Dampskibets, og vi paa dag en ikke

ringe Flårtylhed. De smaa mørke
Stærkesøster følge næsten Skibet altid, de
flyge sidemærket men næsten altid
meget højt, syd for St. Helena kommer
Albatrosserne, en lille Tid endnu og
vi see de saakaldte Gylfions og endelig
en smuk, skøn Dag omkring Kl 2 for
vi land i Lygte, det vil sige den som kaldes
gode Gylfion Kunderne et smukt Omrids af
et By; det er for Næsten et behageligt By
efter en lang Sejlsads at see Land for første
Gang; thi vel var vi noget nede i det
Fjerne ~~for~~ engang, som Captainen
sagde var Madeira; men der var
ikke anden Glæde ved det end at
man nu har det til at sige man
har seet den. Efter Middagbordet var
vi tydeligt Tøst Bjergene og noget senere
sejlede vi ind i Bugten i det klareste

Maanedens man kan tænke sig, og
ankrede omkring Kl 12 paa Heden. Det
var for sent til at gaa i Land, men
den næste Morgen for lod jeg Skibet.
Landet her bekræfter mig meget, ikke
man kan varmt som jeg havde ventet,
men en behagelig Varmtemperatur;
Børn Lyd og her meget afslappet
hvi da staaer alt i et Fly, i det
Mindste i Byen. Jorden er en langt
rigere og smukkere Vegetation end
jeg havde ventet, og en Række af
Blomster, som man nu desto mere
kan findes Rækkerne af; men som
i den rette Aarstid skal lide Lange
om sin Mængde. Paa den her en
stor Mængde af og de har en smuk
mildt Jorde. Derfor en ubetalt